

Одобен със Заповед № РД09-4 / 05.01.2022 г.

На acad. Николай Денков, министър на образованието и науката

ПЛАН
НА ДЕЙНОСТИ ЗА ОСИГУРЯВАНЕ НА РАВНОПОСТАВЕНОСТ НА
ЖЕНИТЕ И МЪЖЕТЕ В МИНИСТЕРСТВОТО НА
ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА
2021-2027

Одобрен със Заповед № РД09-4 / 05.01.2022 г.

На акад. Николай Денков, министър на образованието и науката

Равенството на жените и мъжете е основно право, обща ценност на Европейския съюз и необходимо условие за постигане на целите на Съюза за растеж, заетост и социално сближаване. Равнопоставеността на жените и мъжете е важен елемент на демокрацията и предпоставка за пълноценно упражняване на човешките права. Тя е от ключово значение за постигане на социална справедливост и сближаване, устойчив, интелигентен и приобщаващ икономически растеж. Засяга всички области на живота, затова интегрирането на принципа на равнопоставеност на жените и мъжете във всички политики е необходимо условие и гаранция за добро управление и напредък на обществото.

В областта на равнопоставеността на жените и мъжете усилията са насочени към осигуряване на условия за равенство между жените и мъжете във всички области на обществения живот, превенция и защита от дискриминация.

Правовите гаранции за равнопоставеност и равно третиране на жените и мъжете се съдържат в действащото българско законодателство – Конституция на Република България, Кодекс на труда, Кодекс за социално осигуряване, Закон за защита от дискриминация, Закон за равнопоставеност на жените и мъжете, Закон за социално подпомагане, Закон за насърчаване на заетостта, Закон за защита от домашното насилие, Закон за държавния служител, Националната стратегия за насърчаване на равнопоставеността на жените и мъжете за периода 2021-2030 г., приета с Решение № 969 на Министерския съвет от 30.12.2020 г., Националният план за действие за насърчаване на равнопоставеността на жените и мъжете за 2021-2022 г., приет с Решение № 454 на Министерския съвет от 17 юни 2021 г. и др.

Политиката на Министерството на образованието и науката (МОН) е насочена към насърчаване на равнопоставеността на жените и мъжете, за основа на която служат създадените законови гаранции за недопускане на дискриминация по признак пол при заемането на позиции, изискващи еднакъв по сложност и отговорност труд, при едно и също равнище на образование и професионална квалификация. Равнопоставеността на жените и мъжете е и един от основните принципи, заложен в Кодекса за поведение на служителите в държавната администрация и в Кодекса за поведение на служителите в Министерството на образованието и науката. МОН следва тези принципи и

Одобрен със Заповед № РД09-4 / 05.01.2022 г.

На акад. Николай Денков, министър на образованието и науката

ги прилага, като се стреми да не допуска нарушаването им, а в случаите на установено нарушение се предприемат мерки по търсене и реализиране на отговорност.

За преодоляване на недостатъчното осигуряване до качествени и финансово достъпни услуги за полагане на грижи, което е един от основните двигатели на неравенството на жените и мъжете на пазара на труда, Министерството на образованието и науката разработи Наредба за условията и реда за предоставяне и изплащане на средства от държавния бюджет за компенсиране на разходите, извършени от родителите за отглеждането и обучението на децата, които не са приети в държавни или общински детски градини или училища поради липса на свободни места (приета с ПМС № 76 от 5.03.2021 г., обн., ДВ, бр. 20 от 9.03.2021 г.). С тази наредба се уреждат условията и редът за предоставяне и изплащане на средства от държавния бюджет за компенсиране на разходите на родителите на деца от тригодишна възраст до постъпването им в I клас, пряко свързани с отглеждането и обучението им, когато децата не са приети в държавни или общински детски градини и училища поради липса на места за предучилищно образование в тях.

Планът за осигуряване на равнопоставеността на жените и мъжете в МОН има за цел да подпомогне провеждането на единната политика за равнопоставеност на жените и мъжете, да повиши информираността за равенството на жените и мъжете и значението на преодоляването на свързаните с това стереотипи в МОН.

Настоящият план е съобразен с ЦУР № 5 на ООН „Постигане на равенство между половете и овластяване на всички жени и момичета“, както и със Стратегията на ЕС за равенство между половете за периода 2020 — 2025 г.¹ и Хартата на основните права на Европейския съюз, Дял III: Равенство, чл. 23 - Равенство между жените и мъжете².

Дейностите са структурирани в следните области:

¹ (COM(2020) 152), <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/?uri=CELEX%3A52020DC0152>), последен достъп на 17.12.2021 г.

² Хартата на основните права на Европейския съюз, Дял III: Равенство, чл. 23 - Равенство между жените и мъжете, <https://fra.europa.eu/bg/eu-charter/article/23-ravenstvo-mezhdu-zhenite-i-mzhete>

Одобен със Заповед № РД09-4 / 05.01.2022 г.

На акад. Николай Денков, министър на образованието и науката

- ***Баланс между професионалния и личния живот на служителите и организационна култура***

Република България е страната членка на ЕС, която чрез разпоредбите на Кодекса на труда (КТ), Закона за държавния служител (ЗДСл) и Наредбата за работното време, почивките и отпуските, поставя равенство между жените и мъжете в правото им за ползване на отпуск за отглеждане на дете. В нормативната уредба е установена възможност отпускът за отглеждане на дете да се ползва както от майката, така и от бащата, с което се осигурява по-добър баланс между работата и личния живот на родителите с малки деца и се създава възможност за равно поделение на отговорностите между родителите за полагане на грижи. Наред с това, определените размери на видовете отпуск за раждане и отглеждане на дете са най-големите спрямо размерите, определени в националните законодателства на другите страни членки на ЕС. В МОН стриктно се прилага националното законодателство по отношение разрешаването на отпуск за отглеждане на дете. Предвидена е възможност по искане на служител, назначен на пълно работно време, да бъде преназначен за определен период не по-кратък от три месеца на същата длъжност при непълно работно време.

За служителите в МОН е въведена гъвкава организация на работното време, като е предвидено, че работното време на служителите при 5-дневна работна седмица е 8 часа дневно и 40 часа седмично, с променливи граници от 7,30 до 18,30 ч. и със задължително присъствие в периода от 10,00 до 16,00 ч., като в тези случаи извън времето на задължителното присъствие служителите могат да отработват дневното работно време през определени дни в следващия или в друг ден от същата работна седмица. По този начин са създадени условия за намиране на баланс между професионалния и личния живот на служителите и организационната култура.

- ***Баланс между жените и мъжете в ръководния състав и вземането на решения***

Равното участие на жените и мъжете на ръководни позиции и вземането на решение е важно условие за ефективна демокрация и добро управление. Осигуряването на равен достъп до ръководните позиции и вземането на решения е ключов елемент за постигане на положителни ефекти и ползи при управлението на администрацията и в областта на образованието.

Одобрен със Заповед № РД09-4 / 05.01.2022 г.

На акад. Николай Денков, министър на образованието и науката

- ***Съблюдаване на равенство на жените и мъжете при набирането на човешки ресурси и при осигуряването на възможности за кариерно развитие на персонала***

В МОН равните възможности на мъжете и жените са гарантирани чрез прилагане принципа на равнопоставеност на жените и мъжете при подбор на служители и израстване в кариерата. При обявяване на свободна позиция/работно място не се поставят изисквания, представляващи пряка или непряка дискриминация, основана на признака пол. Минималните и специфичните изисквания за заемане както на експертни, така и за ръководни длъжности, които се поставят при кандидатстване, са ограничени единствено до тези, предвидени в нормативните актове. При оценяването на кандидатите се взема предвид показания от тях резултат, формиран от оценяването на техните компетентности.

Основната месечна заплата на служителите в МОН се определя по нива и степени, като се отчита нивото на заеманата длъжност, квалификацията и професионалният опит, които създават предпоставки за равнопоставеност на жените и мъжете.

За служителите в МОН ежегодно се планират обученията, които са съобразени единствено с потребностите на служителите за повишаване тяхната квалификация, в зависимост от спецификата на конкретната длъжност, което гарантира осигуряване на равенство на жените и мъжете. В съответствие с нормативната уредба всеки новопостъпил за първи път на държавна служба служител, както и всеки назначен за първи път на ръководна длъжност служител в МОН преминава задължително обучение, при което отново се гарантира принципът на равнопоставеност на жените и мъжете.

- ***Интегриране на измерението на жените и мъжете в научните изследвания и учебното съдържание***

Равнопоставеността на жените и мъжете в областта на научните изследвания е основен приоритет в политиките, свързани с изграждане на Европейското научноизследователско пространство (ЕНП) от неговото стартиране през 2000 г., който цели да се премахнат бариерите пред наемането, задържането и кариерното развитие на жени изследователи и да се премахнат дисбалансите между

Одобрен със Заповед № РД09-4 / 05.01.2022 г.

На акад. Николай Денков, министър на образованието и науката

жените и мъжете при вземането на решения. Този приоритет се запазва и в плановете на ЕК за новото ЕНП, основано на върхови постижения. В новото ЕНП се насочва по-голямо внимание към участието на жените в областта на науката, технологиите, инженерството и математиката и се стимулира предприемачеството.

МОН в ролята си на институция, осъществяваща националната политика в областта на науката и научните изследвания, комуникира с и стимулира висшите училища (ВУ) и научните организации (НО) по отношение на принципа за равнопоставеност на жените и мъжете при участието на тези организации в изследователски проекти. Българското законодателство в областта на науката, а именно Законът за насърчаване на научните изследвания и Законът за развитие на академичния състав в Република България, третира равнопоставено по отношение на жените и мъжете изследователи.

МОН информира регулярно ВУ и НО за обучения от страна на Европейската комисия по отношение на спазването на равнопоставеността на половете при участието им в Рамковата програма на ЕС за научни изследвания и иновации „Хоризонт Европа“ (2021-2027 г.), както и по отношение на необходимостта от изготвяне на План за равенство на жените и мъжете от тяхна страна.

Политиката на Министерството на образованието и науката във връзка с предотвратяването и борбата с негативните полови стереотипи и сексизма намира израз в Наредба № 13 за гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование, където посочените теми се разглеждат през различни призми - на гражданското, здравното и интеркултурното образование, и така се създават предпоставки за една по-цялостна визия за тяхното решаване.

Проблемите за премахването на дискриминацията срещу жените и равнопоставеността на жените и мъжете са елемент от гражданското образование, осъществявано в различните етапи интегрирано в други предмети или като самостоятелен учебен предмет. То включва разпознаването на дискриминация по полов признак, обяснението на възникването, функционирането и влиянието на стереотипите и предразсъдъците върху междуличностните отношения, проявата на критично отношение към влиянието на стереотипите и предразсъдъците върху мисленето и поведението на индивида и нагласата за борба с дискриминацията.

Одобен със Заповед № РД09-4 / 05.01.2022 г.

На акад. Николай Денков, министър на образованието и науката

- ***Мерки срещу насилие, основано на пола, включително сексуален тормоз***

Със Заповед № РД 09-1776 от 26.08.2021 г. на министъра на образованието и науката е утвърден Кодекс за поведение на служителите в Министерството на образованието и науката. В Кодекса е изведен принципа на равнопоставеност, при който при изпълнение на служебните си задължения служителят се отнася с уважение към всеки, като зачита правата и достойнството на личността и не допуска прояви на дискриминация, основани на раса, народност, етническа принадлежност, пол, произход, религия, образование, убеждения, политическа принадлежност, лично и обществено положение или имуществено състояние или на всякакви други признаци, установени в закон или в международен договор, по който Република България е страна. Служителите не следва да допускат поведение на тормоз от психически, физически, сексуален и всякакъв друг характер спрямо друг човек, както на работното си място, така и извън него.

Кодексът за поведение на служителите в МОН подлежи на задължително спазване от всички служители в министерството, независимо от заеманата длъжност и ниво в служебната йерархия. Прекият ръководител е длъжен да осъществява контрол за съответствието на поведението на служителят с установените правила и при констатирани нарушения да докладва на дисциплинарно наказващия орган.

Предвидено е, че всяко нарушение на установените с кодекса правила се приема като основание за търсене и реализиране на дисциплинарна отговорност, съгласно разпоредбите на Закона за държавния служител и Кодекса на труда.

- ***Мониторинг на плана на дейности за осигуряване на равнопоставеност на жените и мъжете в Министерството на образованието и науката, 2021-2027***

Мониторингът на изпълнението на настоящия план се осъществява чрез служебно събиране и обработване на данни, доброволно

Одобрен със Заповед № РД09-4 / 05.01.2022 г.

На акад. Николай Денков, министър на образованието и науката

предоставени от служителите, при спазване на принципите и правилата за защита на личните данни съгласно Регламент (ЕС) 2016/679 на Европейския парламент и на Съвета от 27 април 2016 г. относно защитата на физическите лица във връзка с обработването на лични данни и относно свободното движение на такива данни и за отмяна на Директива 95/46/ЕО (Общ регламент относно защитата на данните/ОРЗД) и специално на чл. 28 от ОРЗД, Закона за защита на личните данни и приложимото национално законодателство, както и чрез анализ на предоставените данни по отношение съотношението на мъжете към жените в администрацията, разглеждани в различни категории. Детайлна информация за дейностите, целевите групи и индикаторите за постигане на планираните дейности са систематизирани в таблицата долу:

	Планирани дейности	Целева група	Област на въздействие	Индикатор	Срок	Отговорни звена/лица
1.	Систематично събиране на данни и мониторинг за процентното съотношение жени:мъже					
1.1	Извличане от системата за управление на човешки ресурси на данни за служителите на МОН	Служители на МОН	Равнопоставеност на жените и мъжете при набиране на кандидати и кариерното развитие	Намаляване на различията по признак пол	Постоянен	Дирекция ЧРАО
1.2	Извличане от системата за управление на човешки ресурси на данни за ръководния състав на МОН	Ръководен състав	Равнопоставеност на жените и мъжете при набиране на кандидати	Намаляване на различията по признак пол	Постоянен	Дирекция ЧРАО

Одобрен със Заповед № РД09-4 / 05.01.2022 г.

На акад. Николай Денков, министър на образованието и науката

1.3	Извличане от системата за управление на човешки ресурси на данни за състава на политическия кабинет към министъра на образованието и науката	Членовете на политическия кабинет, назначавани от министъра	Баланс между жените и мъжете в управлението и взимането на решения	Намаляване на различията по признак пол	Постоянен	Министър на образованието и науката
1.4	Събиране на данни за кандидати спечелили конкурсни процедури	Служители и ръководен състав на МОН	Равнопоставеност на жените и мъжете при набиране на кандидати	Намаляване на различията по признак пол	Постоянен	Дирекция ЧРАО
1.5	Събиране на данни за процентното съотношение на подадени към удовлетворени заявления за отпуск за отглеждане на дете	Служители, ръководен състав и членове на политическия кабинет на МОН	Баланс между професионалния и личния живот	100%	Постоянен	Дирекция ЧРАО
2	Предоставяне на информация за включване в Годишния доклад за изпълнението на Стратегията за равенство между половете 2018-2023 г. на Съвета на Европа	Ръководен състав на МОН	Равнопоставеност на жените и мъжете	Предоставена информация за доклада	Ежегодно	Дирекция ЧРАО
3	Събиране на данни за постъпили жалби за случаи на	Служители, ръководен състав и членове	Ограничаване, осуетяване, възпрепятстване и противодействие на	База информационни данни	Постоянен	Инспекторат на МОН,

Одобен със Заповед № РД09-4 / 05.01.2022 г.

На акад. Николай Денков, министър на образованието и науката

	насилие, основано на полови различия, вкл. сексуален тормоз	на политическия кабинет на МОН	всички възможни форми и прояви на тормоз, насилие, дискриминация, основани на полов признак			Дирекция ЧРАО
4	Интегриране на информационни материали, отнасящи се до равнопоставеност на половете, в рамките на обученията на служителите и ръководния състав	Служители, ръководен състав и членове на политическия кабинет на МОН	Повишаване на осведомеността и ангажираността към тематиката за равенството на жените и мъжете	Достъпни информационни материали	Ежегодно	Дирекция ЧРАО, ИПА, външни партньорски обучителни организации
5	Провеждане на обучения/семинари по теми за равнопоставеност на жените и мъжете	Служители, ръководен състав и членове на политическия кабинет на МОН	Повишаване на организационната култура по отношение на равенството на жените и мъжете	Обучения/семинари, Достъпни информационни материали	Ежегодно	Дирекция ЧРАО, ИПА, външни партньорски обучителни организации
6	Провеждане на вътрешно проучване за нагласите	Служители, ръководен състав и членове на политическия кабинет на МОН	Баланс между професионален и личен живот и организационна култура	Проведено проучване	Ежегодно Веднъж годишно	Дирекция ЧРАО